

ОГЛЯД РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

За період з 10.03.2020 по 13.03.2020

2020/10

Огляд рішень Європейського суду з прав людини

Дата прийняття:	10/03/2020
Дата набуття статусу остаточного:	10/03/2020 (Комітет)
Назва:	<u>CASE OF INDAYEVA AND SULTANOV v. RUSSIA</u> <i>(Applications nos. 58821/08 and 18360/13)</i>
Зміст:	Заявники у цій справі скаржились на невиконання рішень суду від 28 січня 2005 року та 26 липня 2011 року, постановлених на їхню користь.
Констатоване порушення (стаття):	Порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенція) (право на справедливий суд). Порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції (захист права власності).
Дата прийняття:	10/03/2020
Дата набуття статусу остаточного:	10/03/2020 (Комітет)
Назва:	<u>CASE OF KRIVOV v. RUSSIA</u> <i>(Application no. 71862/13)</i>
Зміст:	Справа стосувалася тверджень заявника про надмірну силу, застосовану поліцією під час розгону мирного зібрання на Болотній площі у Москві 6 травня 2012 року, надмірної тривалості досудового тримання заявника під вартою в контексті провадження за обвинуваченням у масових заворушеннях і насильстві проти поліції та стверджуваної відсутності медичної допомоги у зв'язку з його голодуванням.
Констатоване порушення (стаття):	Порушення пункту 3 статті 5 Конвенції (право на свободу та особисту недоторканність). Скарга заявника в частині інших порушень Конвенції є явно необґрунтованою і відхилена Судом.
Дата прийняття:	10/03/2020
Дата набуття статусу остаточного:	10/06/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.
Назва:	<u>CASE OF HUDOROVIČ AND OTHERS v. SLOVENIA</u> <i>(Applications nos. 24816/14 and 25140/14)</i>

<p>Зміст:</p>	<p>Справа стосувалася скарг заявників – громадян Словенії ромського походження про стверджувану відсутність доступу до основних комунальних послуг, зокрема, питної води та санітарних послуг. Окрім цього, заявники скаржились на дискримінацію з боку місцевих органів влади, які відмовилися покращити їхнє становище конструктивним чином.</p> <p>Так, поселення заявників головним чином складалися з дерев'яних хатин без водопроводу та каналізації.</p> <p>У 1999 році перший заявник домовився з мером міста Рибніца про придбання та встановлення на території поселення дизельного генератора та водяної бочки об'ємом 2000–3000 літрів.</p> <p>Пожежні бригади забезпечували поселення водою, а мешканці поселення мали сплачувати за належні санітарні умови (біотуалети) та забезпечити прибирання території навколо.</p> <p>Зрештою було придбано та встановлено водяну бочку, проте сторони не домовилися стосовно подій, що відбулися далі.</p> <p>Уряд стверджував, що на запит мешканців пожежна бригада постачала воду, і що було заповнено відповідні резервуари.</p> <p>Пізніше дизельний генератор та водяна бочка були продані.</p> <p>Заявники стверджували, що водяна бочка вкрилась пліснявою, через що стала непридатною до використання і мешканці поселення були змушені її замінити.</p> <p>Заявниками за заявою № 25140/14 виступила сім'я з 14 осіб. Вони проживали у неформальному поселенні ромів в муніципалітеті Шкоцян (Škocjan).</p> <p>У 2011 році органи влади забезпечили об'єднане постачання води до земель муніципалітету поруч з поселенням, яке до 2015 року забезпечувало сім будинків.</p> <p>Заявники не мали доступу до цієї системи водопостачання, очевидно у зв'язку з частковим супротивом з боку сусідів, тому отримували воду з фонтану в селі.</p> <p>На час подачі заяви до Суду муніципалітет не мав можливостей для очистки стічних вод. Мешканці району використовували відстійники або вигрібні ями, відходи з яких вивозив муніципалітет.</p>
<p>Констатоване порушення (стаття):</p>	<p>Відсутність порушення статті 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя) щодо заявників за заявою № 24816/14.</p> <p>Відсутність порушення статті 8 Конвенції щодо заявників за заявою № 25140/14.</p> <p>Відсутність порушення статті 14 Конвенції (заборона дискримінації) у поєднанні зі статтею 8 Конвенції.</p> <p>Відсутність порушення статті 3 Конвенції (заборона катування) окремо чи у поєднанні зі статтею 14 Конвенції.</p>

Дата прийняття:	10/03/2020
Дата набуття статусу остаточного:	10/06/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.
Назва:	<u>CASE OF PEDERSEN AND OTHERS v. NORWAY</u> <i>(Application no. 39710/15)</i>
Зміст:	<p>Заявники скаржились, що їх право на повагу до сімейного життя було порушено у зв'язку з рішеннями органів національної влади позбавити першого та другого заявників батьківських прав щодо Х., дозволити усиновити Х. та обмежити наступні контактні права заявників. Окрім цього, заявники стверджували, що національні органи влади не намагались об'єднати родину, а національна процедура не була справедливою у зв'язку з неналежним залученням заявників до цього процесу.</p> <p>Заявниками у цій справі виступили подружжя та їхня дитина Х. Коли Х. було кілька місяців, його було терміново поміщено до прийомної установи, оскільки його батьки мали психічну хворобу і не були здатні піклуватися про нього.</p> <p>Після спливу деякого часу, включно з періодом, коли мати Х. залишалася з ним в прийомній установі, органи соціального захисту звернулись до Окружної ради соціального захисту з клопотанням про встановлення опіки над Х.</p> <p>Рада задовольнила клопотання органів соціального захисту, і Х. було поміщено до прийомної сім'ї. З огляду на те, що таке поміщення мало бути довготривалим, контактні права були дозволені у кількості двох разів на рік тривалістю дві години.</p> <p>Заявники оскаржили таке рішення, і справу розглянули суди трьох інстанцій. Рішенням Верховного суду у 2015 році усиновлення Х. було визнано законним. Верховний суд дійшов висновку, що задля забезпечення найкращих інтересів Х. він має залишатись у прийомній родині, де прожив майже все своє життя. Суд також взяв до уваги глибоку прив'язаність Х. до прийомних батьків порівняно з відсутністю прив'язаності до його біологічних батьків. Тим не менше, суд визнав важливим підтримку етнічних зв'язків Х. з місцем його походження та підтримку контактів, установлених судами попередніх інстанцій.</p>
Констатоване порушення (стаття):	Порушення статті 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя).

Дата прийняття:	10/03/2020
Дата набуття статусу остаточного:	10/06/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.
Назва:	<u>CASE OF HERNEHULT v. NORWAY</u> <i>(Application no. 14652/16)</i>
Зміст:	<p>Заявники скаржились, що рішення національних органів влади про поміщення їхніх дітей (Б. та С.) під опіку та невизначення його тривалості становило порушення права заявників на повагу до сімейного життя.</p> <p>Заявник у цій справі – Г., прибув до Норвегії у 2013 році разом зі своєю дружиною (громадянкою Румунії) та трьома синами – А., Б., С., які народились у 2000, 2005 та 2007 роках відповідно. Того ж року дітей було невідкладно поміщено до прийомних будинків, оскільки органи соціального захисту дітей висловили занепокоєння про здатність батьків піклуватися про них. Також до уваги було взято факт їх виховання в ізоляції та серйозна хвороба А.</p> <p>У 2014 році Окружна рада соціального захисту задовольнила заяву органів соціального захисту про поміщення дітей під опіку у зв'язку із серйозним нехтуванням їхніх потреб.</p> <p>Б. та С. були поміщені до прийомних сімей, А. був направлений до спеціальної установи, оскільки вихователі дитячого будинку визнали, що вимоги до його особливих потреб були надмірними для них.</p> <p>Заявникам були надані контактні права щодо дітей, за якими їм було дозволено спілкуватися чотири рази на рік тривалістю півтори години.</p> <p>Заявники оскаржили рішення Ради до суду, який у 2015 році вирішив справу по суті. Підкреслюючи, що А. не почувався щасливим в установі, суд дійшов висновку, що задля забезпечення кращих інтересів дитини А. варто повернути батькам, надавши їм широку підтримку.</p> <p>Що стосується Б. та С., суд вирішив, що вони мають залишатися під опікою у зв'язку із прив'язаністю до своїх прийомних сімей. Заявникам було надано право на побачення з дітьми шість разів на рік тривалістю шість годин.</p>
Констатоване порушення (стаття):	Порушення статті 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя).

Огляд рішень Європейського суду з прав людини

Дата прийняття:	10/03/2020
Дата набуття статусу остаточного:	10/06/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.
Назва:	<u>CASE OF DYAGILEV v. RUSSIA</u> (Application no. 49972/16)
Зміст:	<p>Заявник у цій справі скаржився, що його клопотання про заміну обов'язкової військової служби на альтернативну (невійськову) було свавільно відхилено, внаслідок чого мало місце порушення статті 9 Конвенції.</p> <p>Заявником у цій справі виступив Д., 1990 року народження, житель м. Санкт-Петербург.</p> <p>Після завершення навчання в університеті у 2014 році Д. набув статусу особи, яка має бути призвана на військову службу, і звернувся до місцевого військового комісаріату із заявою про заміну проходження військової служби на альтернативну (невійськову).</p> <p>Проте військкомат відхилив заяву Д., зазначивши, що надані Д. біографічні відомості та рекомендаційний лист його роботодавця не переконали у тому, що він є справжнім пацифістом.</p> <p>Д. оскаржив відмову до національних судів, знову надавши свою біографію та рекомендаційний лист. У 2015 році суди розглянули його скаргу, проте встановили, що Д. не спромігся довести, в чому саме полягала серйозна суперечність між військовим обов'язком та його переконаннями.</p> <p>Касаційні суди надалі у повному обсязі підтримали висновки нижчестоящих судів.</p>
Констатоване порушення (стаття):	Відсутність порушення статті 9 Конвенції (свобода думки, совісті та релігії).
Дата прийняття:	10/03/2020
Дата набуття статусу остаточного:	10/06/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.
Назва:	<u>CASE OF ALTINTAŞ v. TURKEY</u> (Application no. 50495/08)
Зміст:	Справа стосувалася штрафу, накладеного за рішенням суду на заявника за статтю, опубліковану у 2007 році у його щомісячному

	<p>виданні <i>Tokat Demokrat</i>, в якій описувалися, окрім іншого, як «кумири молоді» винуватці подій, відомих під назвою «Kızildere events».</p> <p>Так, на час подій, що мали місце у справі, заявник працював редактором щомісячного видання <i>Tokat Demokrat</i>, яке розповсюджувалося у районі Токат.</p> <p>У березні 1972 року члени двох незаконних організацій – Народного фронту визволення Туреччини (<i>Türkiye Halk Kurtuluş Partisi/Сепе</i> (ТНКР/С) та Турецької народної партії визволення (<i>Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu</i> (ТНКО) – взяли в заручники трьох громадян Великобританії, які працювали на військовій базі НАТО в Туреччині у м. Уньє (Ünye).</p> <p>Метою взяття осіб у заручники було запобігання виконанню вироку у виді смертної кари трьох добре відомих засновників ТНКО. Заручники були доставлені до будинку в Кизилдере (<i>Kızildere</i>) – села у районі Токат, де розмістилися члени інших двох незаконних організацій.</p> <p>Декілька днів потому військова поліція оточила будинок в Кизилдере. Проте викрадачі відмовилися капітулювати та відкрили вогонь по поліції, перш ніж вбити трьох заручників.</p> <p>Усіх повстанців, крім одного, було вбито під час стрілянини.</p> <p>В березні 2007 року була опублікована стаття заявника з описом цих подій у згадуваному періодичному виданні із назвою «М. та його друзі – досі живі кумири молоді» («M. and his friends are still living idols of the youth»). Таким чином, заявник описав повстанців як «кумирів», що були «знищені».</p> <p>Декілька днів потому заявник був звинувачений у прославленні злочинів та злочинців, що вбачалося зі змісту статті, та було кримінально караним діянням.</p> <p>У квітні 2008 року Кримінальний суд, взявши до уваги те, що стаття прославляла повстанців, залучених до подій у Кизилдере, застосував до заявника покарання у виді штрафу у сумі 430 євро. Це рішення було остаточним.</p> <p>Посилаючись на положення пункту 1 статті 6 Конвенції, заявник скаржився, що його було позбавлено можливості оскаржити рішення суду щодо накладеного на нього штрафу.</p> <p>Вказував також на порушення статті 10 Конвенції у зв'язку з його кримінальним засудженням і призначенням покарання у виді штрафу.</p>
<p>Констатоване порушення (стаття):</p>	<p>Порушення пункту 1 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд). Відсутність порушення статті 10 Конвенції (право на свободу вираження поглядів).</p>

Дата прийняття:	12/03/2020
Дата набуття статусу остаточного:	12/06/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.
Назва:	<u>CASE OF CHERNIKA v. UKRAINE</u> <i>(Application no. 53791/11)</i>
Зміст:	<p>Заявником у цій справі виступив М., громадянин України, 1974 року народження, який проживає у м. Луцьку.</p> <p>Справа стосувалася його скарги на відсутність свідків обвинувачення впродовж судового розгляду кримінального провадження щодо вчинення злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, за результатами якого М. був засуджений.</p> <p>Заявник – колишній слідчий міліції. Відповідно до обвинувачень проти нього, за якими заявника було зрештою засуджено, він привласнив опій, вилучений як доказ у справі, яку розслідував. Заявник збільшив кількість наркотичного засобу, розбавивши його. Надалі, як стверджувалося, заявник передав частину привласненого опію своїй подрузі, яка мала допомогти збути наркотичний засіб на «чорному ринку». З її допомогою заявник передав опій двом особам, які прибули з Криму до м. Луцька, доручивши їм забрати опій назад в Крим для подальшого збуту.</p> <p>Впродовж досудового розслідування було допитано трьох свідків (Ш., В. Г., І. С.) і проведено очні ставки з заявником.</p> <p>Надалі справа за обвинуваченням заявника була передана до Луцького міськрайонного суду для розгляду суддею одноособово.</p> <p>Під час судового розгляду було допитано свідків Ш., З. та Г.; інших свідків (В. Г. та І. С.) суд неодноразово викликав до суду, зокрема за допомогою приводу правоохоронними органами, проте вони не з'являлись і причини їх неявки суду не були відомі; зрештою, суд зачитав досудові показання цих свідків. В матеріалах справи немає інформації про те, чи оспорював заявник використання таких досудових показань.</p> <p>26 серпня 2008 року Луцький міськрайонний суд визнав заявника винним у вчиненні крадіжки та незаконному володінні / зберіганні значної кількості наркотичних речовин з метою їх збуту та призначив покарання у виді восьми років позбавлення волі з конфіскацією майна.</p> <p>За результатами розгляду апеляційної скарги, поданої заявником, Волинський обласний суд скасував рішення суду першої інстанції у</p>

зв'язку з тим, що суд першої інстанції зачитав показання В. Г., незважаючи на відсутність інформації про причини його останньої неявки до суду, і направив справу на новий розгляд до суду першої інстанції.

В грудні 2009 року Луцький міськрайонний суд знову засудив заявника за результатами повторного судового розгляду та призначив покарання у виді восьми років позбавлення волі. Окрім іншого, суд послався на отримані під час досудового слідства показання трьох свідків, яких, як стверджувалося, заявник просив збути наркотичні речовини, та на результатах офіційної очної ставки під час досудового розслідування.

Під час повторного судового розгляду було викликано свідків В. Г. та І. С. для допиту, проте вони були дуже хворими, тоді як місцезнаходження інших свідків, які були допитані під час першого судового розгляду, встановлено не було. Суд заслухав показання декількох інших свідків, у тому числі працівників правоохоронних органів, і дослідив документи, які свідчили про володіння М. наркотичними речовинами.

Заявник подав апеляційну скаргу, у якій, окрім іншого, вказував, що Ш., В. Г. та І. С. не були повторно допитані під час другого судового розгляду, вони не заслуговували довіри як свідки, їхні показання були суперечливими.

Зокрема, заявник звернув увагу на те, що свідки не були притягнуті до відповідальності, хоча згідно з їхніми показаннями вони придбавали наркотичні речовини.

2 березня 2010 року Волинський обласний апеляційний суд підтримав вирок суду першої інстанції. Суд дійшов висновку, що показання трьох свідків узгоджуються між собою та з результатами очної ставки із заявником. Суд першої інстанції здійснив всі можливі кроки для встановлення місцезнаходження вищевказаних свідків та їх допиту.

15 березня 2011 року Верховний Суд України відхилив касаційну скаргу заявника та підтримав висновки судів попередніх інстанцій.

Оцінка Суду

У своїй прецедентній практиці Суд розвинув дві групи потенційно релевантних принципів: 1) прецедентна практика щодо допустимості показань свідків за їх відсутності в суді; 2) прецедентна практика стосовно принципу безпосередності (пункт 39 Рішення).

Суд сформулював загальні принципи, застосовні у справах, де свідок обвинувачення не був присутній під час судового розгляду, проте свідчення, надані ним або нею були допустимі / прийняті як докази; ці загальні принципи наведені у справах *Al-Khawaja and Tahery v. the United Kingdom* ([ВП], nos. [26766/05](#) and [22228/06](#),

§ 119–147, ECHR 2011), *Schatschaschwili v. Germany* ([ВП], no. [9154/10](#), § 110–131, ECHR 2015). Змінене формулювання цих принципів можна знайти, наприклад, в рішеннях у справах *Seton v. the United Kingdom* (no. [55287/10](#), § 57–59, 31 березня 2016 року), *Boyets v. Ukraine* (no. [20963/08](#), § 74–76, 30 січня 2018 року) (пункт 40 Рішення).

Перше вирішальне питання як щодо принципу безпосередності, так і щодо прецедентного права стосовно свідків, які були відсутні, полягає в ролі показань, які були надані відсутніми свідками, у засудженні заявника, а саме чи були вони «єдиними» або «вирішальними» або «мали значну доказову вагу», що їх допуск міг завадити захисту. Другим важливим питанням є те, чи змінився склад суду, який засудив заявника, повністю або лише частково (пункт 54 Рішення).

Суд надалі з'ясує, чи були обґрунтовані причини відсутності свідків під час повторного судового розгляду, який призвів до засудження заявника, і чи показання відсутніх свідків мали вагу, про яку йшла мова вище, і чи мали місце відповідні гарантії для забезпечення того, щоб навіть за їх відсутності склад суду мав достатнє розуміння про показання цих свідків, що доводило збереження справедливості провадження (пункт 55 Рішення).

Перед тим як застосовувати відповідні принципи до обставин цієї справи, Суд вважає за потрібне нагадати, що загальна справедливість провадження є самою суттю оцінки, що є невід'ємною частиною прецедентного права на захист, закріпленого пунктами 1 та 3 статті 6 Конвенції (пункт 56 Рішення).

Повертаючись до першого з питань, зазначених вище у пункті 54, Суд підкреслює, що показання цих трьох свідків були центральними у справі обвинувачення, оскільки вони були єдиними прямими учасниками незаконної діяльності, у якій обвинувачувався заявник. Тоді як інші свідки чули обговорення між заявником і трьома відсутніми свідками про можливе переміщення наркотичних речовин, вони не знали таких деталей, і їхні показання щодо цього були доволі загальними. Всі інші докази проти заявника лише просто свідчили про те, що заявник мав можливість вчинити злочинне діяння, оскільки він мав доступ до наркотичних речовин та мав контакти з трьома відсутніми свідками (пункт 57 Рішення).

Тому Суд вважає, що показання свідків були «вирішальними» в тому сенсі, що вони, ймовірно, визначали результат справи (пункт 58 Рішення).

Як зазначено у пункті 15, склад суду було повністю змінено і новий склад суду не допитав жодного з трьох свідків (пункт 59 Рішення).

Що стосується причин відсутності свідків, то Уряд надав записи

судових засідань, з яких убачається обговорення намагань викликати свідків; проте не надав документів з поліції, прокуратури або Служби безпеки, які б описували їхні намагання встановити місцезнаходження свідків (пункт 60 Рішення).

Враховуючи надання такої інформації фрагментарно / частинами, Суд дійшов висновку, що Уряд не спромігся довести належну старанність у своїх намаганнях забезпечити присутність свідків, зокрема Н. Ш., та встановити відповідні гарантії для забезпечення загальної справедливості провадження, незважаючи на відсутність трьох свідків (пункт 62 Рішення).

Що стосується Н. Ш., то видається, що органи влади не змогли встановити її місцезнаходження. Проте під час повторного судового розгляду свідок вказав, що він знає місце роботи Н. Ш., однак немає відомостей того, що органи влади надалі здійснили спробу встановити її місцезнаходження. Відповідно, Уряд не продемонстрував наявність обґрунтованих і достатніх причин відсутності Н. Ш. під час повторного судового розгляду (пункт 63 Рішення).

Що стосується В. Г. та І. С., то немає причин для сумніву в тому, що стан їхнього здоров'я дійсно заважав їм подолати значну відстань до Луцька, де відбувся повторний судовий розгляд. Проте Суд підкреслює, що не було надано жодних причин відсутності цих свідків під час першого судового розгляду (пункт 64 Рішення).

Більше того, Суд вважає, що Уряд не спромігся продемонструвати, незважаючи на основоположну значимість показань, наданих відсутніми свідками, що відповідні гарантії мали місце задля забезпечення справедливості провадження (пункт 65 Рішення).

В цьому контексті Суд нагадує, що ступінь урівноважувачих факторів, необхідних для того, щоб судовий розгляд вважався справедливим, залежить від доказової ваги показань відсутнього свідка. Чим важливіші докази, тим більшу вагу повинні мати урівноважувачі фактори для того, щоб провадження в цілому вважалось справедливим (див. рішення у згаданій вище справі *Schatschaschwili v. Germany*, § 116). Беручи до уваги показання відсутніх свідків, зокрема показання Н. Ш., у цій справі мали бути вагомими урівноважувачі фактори для забезпечення справедливості провадження (пункт 66 Рішення).

Суд розглядає три потенційно альтернативних урівноважувачих фактори в провадженні (див. рішення у згаданій вище справі *Schatschaschwili v. Germany*, § 126–130, щодо обговорення можливих урівноважувачих факторів):

- 1) можливість, якою заявник користувався в ході національного / внутрішнього провадження, щоб надати свою власну версію розглядуваних подій та поставити під сумнів

авторитет / довіру відсутніх свідків і звернути увагу на непослідовність їхніх показань;

2) наявність інших підтверджуючих доказів;

3) факт того, що заявник брав участь у конфронтації / перехресному допиті з трьома свідками під час досудового розслідування та мав можливість перехресного допиту Н. Ш. під час першого судового розгляду (пункт 67 Рішення).

Щодо першого фактору, Суд підкреслює, що заявник мав можливість в ході національного провадження надати свою власну версію подій і поставити під сумнів авторитет / довіру відсутніх свідків. Проте Суд неодноразово зазначав, що така можливість оскаржити та спростувати показання відсутніх свідків не може сама по собі розглядатись як достатній урівноважуючий фактор для компенсації недоліків для захисту, створених їхньою відсутністю. Це також мало місце і в цій справі (пункт 68 Рішення).

Щодо другого фактора, як встановив Суд у пункті 57 вище, хоча і були наявні інші підтверджуючі докази, проте вони мали обмежену доказову силу через відсутність показань трьох свідків (пункт 69 Рішення).

Щодо третього потенційно урівноважуючого фактору (можливість конфронтації / перехресного допиту на стадії досудового розслідування) заявник стверджував, що така можливість не могла забезпечити належний захист, оскільки на стадії досудового розслідування (коли було проведено перехресний допит / конфронтацію) захист не мав доступу до матеріалів справи / доказів. З урахуванням наведеного слід розмежовувати справу заявника та справу *Famulyak v. Ukraine* [(dec.), no. [30180/11](#), § 40–47, 26 березня 2019 року] і *Palchik v. Ukraine* (no. [16980/06](#), §50–52, 2 березня 2017 року), у яких Суд не зіткнувся з таким питанням (пункт 70 Рішення).

Обмежене знання заявника про матеріали справи на стадії досудового розслідування є важливим фактором при оцінці справедливості провадження [див., наприклад, справу *Chmura v. Poland* (no. [18475/05](#), § 53–56, 3 квітня 2012 року)], проте саме по собі не може бути вирішальним, оскільки у випадках, коли перехресний допит / конфронтація має місце до завершення досудового розслідування, процес зібрання доказів може бути, за природою речей, незавершеним (пункт 71 Рішення).

У цій справі недолік обмеженого знання про матеріали справи на час конфронтацій / перехресного допиту, покладений на захист, не був настільки серйозним, що сама по собі конфронтація / перехресний допит була явно неналежною процесуальною гарантією (пункт 71

	<p>Рішення). Однак це не завершення питання, оскільки суддя, який в кінцевому підсумку засудив заявника, не мав можливості особисто допитати будь-якого з трьох ключових свідків обвинувачення. Окрім іншого, він не мав у своєму розпорядженні відеозаписів їхніх показань, навіть за умови, що національним правом можливість такого відеозапису передбачена, і останнє могло б надати важливу додаткову гарантію. З урахуванням цього наведена вище перешкода, з якою зіткнувся заявник на стадії досудового розслідування, була поєднана з його нездатністю протистояти свідкам у присутності судді, який розглядав справу (пункт 73 Рішення).</p> <p>Як наведено вище, Суд вважає важливим те, що Уряд не спромігся показати наявність достатніх та обґрунтованих / поважних причин відсутності свідка Н. Ш. під час повторного судового розгляду. Можливе місцезнаходження цього свідка було вказано під час розгляду справи в суді першої інстанції, проте, як убачається, воно перевірено не було. Що стосується інших двох свідків, то хоча їх відсутність під час повторного судового розгляду була обґрунтована поважною причиною, їхні свідчення були тісно пов'язані з показаннями Н. Ш. Таким чином, Уряду необхідно було продемонструвати наявність особливо суворих гарантій для забезпечення належного розуміння показань трьох свідків новим складом суду та справедливості провадження (пункт 74 Рішення).</p> <p>Однак Уряд не продемонстрував того, що у справі заявника мали місце будь-які такі гарантії, окрім того факту, що протоколи допиту цих свідків під час досудового розслідування та Н. Ш. під час суду були доступні судді під час повторного судового розгляду. Суд вважає, що Уряд не продемонстрував того, що цієї єдиної гарантії було достатньо з урахуванням обставин справи заявника (пункт 75 Рішення).</p> <p>На думку Суду, вищезгадане поєднання обставин могло підірвати загальну справедливість кримінального провадження проти заявника (пункт 76 Рішення).</p> <p>З урахуванням наведеного варто розмежовувати справу заявника та згадану вище справу <i>Famulyak v. Ukraine</i>, що характеризувалась особливими обставинами, які відсутні в цій справі і за яких, зокрема, суд, який повторно розглядав справу, не мав можливості допитати свідків, чиї показання були вирішальними для засудження заявника у справі <i>Famulyak v. Ukraine</i>, навіть якщо останній не мав змоги перехресного допиту цього свідка у присутності судді (пункт 77 Рішення).</p>
<p>Констатоване порушення (стаття):</p>	<p>Порушення пункту 1 та підпункту «d» пункту 3 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).</p>

Дата прийняття:	12/03/2020
Дата набуття статусу остаточного:	12/06/2020 (Палата) Набуття статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.
Назва:	<u>CASE OF ASLAN ISMAYILOV v. AZERBAIJAN</u> <i>(Application no. 18498/15)</i>
Зміст:	<p>Справа стосувалася скарги заявника на провадження щодо позбавлення його статусу адвоката.</p> <p>В лютому 2013 року суддя звернувся до Азербайджанської асоціації адвокатів із вимогою перевірити законність дій заявника.</p> <p>Суддя стверджував, що заявник незаконно вимагав повернення документів, поданих до суду після завершення судового розгляду, незаконно зайшов до його кабінету, ображав та погрожував йому.</p> <p>Дисциплінарна комісія Асоціації направила скаргу до Президії Асоціації, встановивши, окрім іншого, що заявник незаконно зайшов до кабінету судді з вимогою повернути документи, надані суду, погрожував та ображав останнього. Заявник стверджував, що він діяв від імені клієнта та заперечував звинувачення судді.</p> <p>У травні 2013 року Президія Асоціації направила справу про позбавлення заявника статусу адвоката до суду.</p> <p>Перший етап судового розгляду завершився тим, що Верховний суд направив справу на новий судовий розгляд, і в липні 2014 року Апеляційний суд м. Баку підтримав рішення суду першої інстанції про позбавлення заявника статусу адвоката. Суд заслухав колегу заявника (також адвоката), який був разом з ним в кабінеті судді під час інциденту, та трьох інших осіб – працівників суду, які були свідками подій. Верховний суд підтримав рішення апеляційного суду в грудні 2014 року.</p> <p>Посилаючись на пункт 1 статті 6 Конвенції, заявник скаржився, що суди прийняли несправедливі рішення, які були позбавлені обґрунтування.</p>
Констатоване порушення (стаття):	Порушення пункту 1 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).

Огляд рішень Європейського суду з прав людини. Рішення за період з 10.03.2020 по 13.03.2020 / Відпов. за вип.: О. Ю. Тарасенко, Д. П. Мордас, Р. Ш. Бабанли. – Київ, 2020. – Вип. 10. – 14 стор.

Застереження:

1. Огляд окремих судових рішень, зокрема й їх переклад, здійснюється працівниками департаменту аналітичної та правової роботи Верховного Суду з використанням матеріалів, розміщених на вебсайтах Європейського суду з прав людини:

<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>,

<https://hudoc.echr.coe.int>.

2. Огляд рішень здійснюється з метою ознайомлення з їх коротким змістом. Для повного розуміння суті висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним на вебресурсах Європейського суду з прав людини.

3. Інформація має суто допоміжний та довідковий характер та не має на меті висвітлити суть усієї проблематики, яка вирішується відповідними судовими рішеннями.

Стежте за нами онлайн:

fb.com/supremecourt.ua

t.me/supremecourtua

[@supremecourt_ua](https://supremecourt.ua)